

КРЕАТИВНІСТЬ І НАДИВЛЕНІСТЬ У ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНЕРА

Борисов Вячеслав Вікторович ¹ [0000-0002-3117-2118],
Кійченко Софія Віталіївна ² [0000-0002-8320-5735]

¹ Доктор педагогічних наук, професор кафедри дизайну, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна,
borysow13@gmail.com

² Здобувач вищої освіти, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна, rednaavolha456@gmail.com

Анотація. Креатив — невід’ємна складова творчої діяльності графічного дизайнера. Результатом творчої діяльності графічного дизайнера є створення оригінальних неповторних цінностей, сенсів, виявлення нових властивостей. У наш час графічному дизайнеру, як суб’єкту професійної діяльності необхідно мати низку творчих здібностей, завдяки яким здійснюється неординарне вирішення проблем, зберігається «гнучкість» і здатність адаптуватися до умов, що постійно змінюються. Високий рівень творчого потенціалу окремих індивідів – як важлива складова ефективної праці – позитивно впливає на темпи культурного, науково-технічного та соціально-економічного прогресу. Зазначимо, що окремо творчі здібності не забезпечують творчих здобутків. Для досягнень необхідна робота механізмів мислення. Надивленість — це синергія знань і досвіду, які отримує особистість при вивченні результатів творчості інших.

Ключові слова: графічний дизайнер, особистість, творчий потенціал, креативність, візуальне мистецтво, надивленість.

Підвищений інтерес у суспільстві до «lifelong learning» (навчання впродовж життя) пояснюється прагненням суспільства створити умови для реалізації творчого потенціалу кожної особистості.

З огляду на це варто конкретизувати, що таке творчий потенціал особистості.

Риндак (1996, с. 42) визначає його як «систему особистісних здібностей, які дозволяють оптимально змінювати прийоми дій відповідно до нових умов» і як

«інтегральну цілісність природних та соціальних сил людини, що забезпечують її суб'єктивну потребу у творчій самореалізації та саморозвитку».

Богоявленська (1983, с. 173) дає йому таке визначення, як «структурне утворення, що вміщує задатки, нахили, інтереси, прояви загального інтелекту, інтуїтивізм, здібності та ін.».

Даринська (2005, с. 293) описує творчий потенціал як «складне інтегральне поняття, що включає в себе природно-генетичний, соціально-особистісний і логічний компоненти, що в сукупності являють собою знання, вміння, здібності та прагнення особистості до перетворень у різних сферах діяльності в рамках загальнолюдських норм моралі та моральності».

Таким чином, навіть побіжний огляд літератури на цю тему не дає нам однозначної відповіді, що таке творчий потенціал.

На нашу думку, творчий потенціал — це якість, яка характеризується сукупністю умінь і знань людини, її навичками, рівнем загального розвитку, здатністю до творчої діяльності, мірою реалізації у тій чи іншій творчій сфері та ступенем особистої потреби у творчій діяльності.

Високий рівень творчого потенціалу характеризується стійкою потребою у творчій діяльності, здатністю до самостійної творчості, створення нових об'єктів, вирішення творчих проблем, наявністю досить великої за обсягом бази знань та умінь.

Візуальне мистецтво безпосередньо впливає на формування творчого потенціалу та може бути використане для підвищення його рівня.

Розглянемо, як візуальне мистецтво впливає на творчий потенціал особистості:

- 1) Об'єкти візуального мистецтва також є компонентами культурного середовища, яке детерміновано впливає на людину. Рівень якості культурного середовища впливає на людину як один з факторів виховання, тобто рівень творчого потенціалу та загальний стан психіки людини також залежать від того, в якому культурному середовищі зростала і виховувалась людина.
- 2) Вивчення об'єктів візуального мистецтва формує так звану «надивленість» – візуальний досвід, за допомогою якого людина покращує своє почуття стилю. Вивчаючи об'єкти візуального мистецтва, ми накопичуємо візуальну базу, розширюємо кругозір (що також необхідно для розвитку творчого потенціалу), і за допомогою аналізу тих чи інших об'єктів формуємо живе знання, яке можна застосувати у творчих завданнях на практиці.
- 3) Об'єкти візуального мистецтва можуть бути орієнтиром для власної творчості, створювати вектор розвитку. Копіювання вже існуючих ідей, взятих із середовища візуального мистецтва, — необхідна практика на

початкових етапах формування творчого потенціалу, про що нам говорить Остін Клеон (Kleon, 2013) у своїй книзі «Кради як митець»: «Ніхто не народжується з індивідуальним стилем та власним голосом. Ми не з'являємося з материнського лона з точним знанням про те, хто ми є. Спочатку всі вчаться бути схожими на СВОЇХ Героїв. Вчаться, копіюючи.». Ідеї, взяті з середовища візуального мистецтва, можуть при обробці та аналізі служити основою для індивідуальної творчої діяльності, про що нам каже Род Джадкінс (Judkins, 2015) у книзі «Мистецтво креативного мислення»: «Один із секретів креативності в тому, щоб «розкусити», в чому полягає геній інших, а потім переробити отриманий матеріал для власного розвитку... Бачачи об'єкт мистецтва, який вам подобається, препаруйте його з усіх боків і спробуйте точно зрозуміти, що робить його великим... Чи пов'язано це зі стилем? Ви повинні без зайвого сорому брати ідеї та методики звідки завгодно.».

- 4) Об'єкти візуального мистецтва, за умови достатньої сприйнятливості індивіда, здатні викликати естетичне переживання, у відповідь на яке свідомість виробляє естетичну реакцію, що зазвичай виявляється у підвищенні рівня фантазії, що, у свою чергу, може народжувати ідеї для творчої діяльності.

Схематично можна описати цей процес як: «спостереження за об'єктом візуального мистецтва – отримання вражень – аналіз вражень – перетворення вражень у матеріал для творчої діяльності».

Рубінштейн (2009, с. 481) в праці «Основи загальної психології» пише: «Реалізація задуму художника передбачає зазвичай більш-менш тривале збирання і вбирання в себе різноманітних вражень.».

Образотворче мистецтво, кіно, аудіо, дизайн або література — все це утворює внутрішню базу даних, що допомагає графічному дизайнеру розвиватися і створювати нове або ефективно адаптувати старі тренди до сучасної реальності. Надивленість — це навичка графічного дизайнера, що дозволяє йому перетворювати раніше побачені зображення у досвід і креативно використовувати у своїй творчій діяльності.

Надивленість і креативність міцно поєднані між собою. Тому варто постійно їх підживлювати з різноманітних джерел. Такими джерелами можуть бути:

- Екскурсії майбутніх графічних дизайнерів до картинних галерей і музеїв.
- Практика щоденного перегляду та аналізу студентами-дизайнерами дизайнерських робіт на різних сайтах (pinterest.com, behance.com, тощо) з метою пошуку ідей та формування розуміння, які види робіт та прийомів актуальні сьогодні.
- Перегляд серіалів і документальних фільмів тренує надивленість і вчить візуалізації та поданню великої за обсягом інформації.

Варто укласти перелік художників, які надихають і спробувати з'ясувати, що саме робить їх арти класними. Якщо зацікавила незвичайна композиція, незвичайна робота з кольором або текстурою, що викликає бажання потримати у руках і відчутти матеріал — спробуйте використати цей прийом у своїй наступній роботі. Можливо це не буде поза межами індивідуального стилю діяльності, але це буде корисний досвід. Зазначимо, що не варто просто копіювати чужий стиль — доцільно експериментувати з побаченим, щоб знайти себе у творчості

Літературні джерела

1. Богоявленская, Д. Б. (1983). Интеллектуальная активность как проблема творчества. Изд-во Рост. ун-та.
2. Даринская, Л. А. (2005). Творческий потенциал учащихся: методология, теория, практика. | *Монография*. ПАППО. Санкт-Петербург.
3. Judkins, R. (2016). *The art of creative thinking*. Hachette UK.
4. Kleon, A. (2022). *Steal Like an Artist 10th Anniversary Gift Edition with a New Afterword by the Author: 10 Things Nobody Told You About Being Creative*. *Workman Publishing*.
5. Рубинштейн, С. Л. (2009). *Основы общей психологии*. Санкт-Петербург. ООО «Питер Пресс»
6. Рындак, В. Г. (1996). Взаимодействие процессов непрерывного образования и развития творческого потенциала учителя. *Докторская диссертация*. Челябинский национальный университет. Челябинск.